

Z duszy wielkopolskiej – patriotyzm gospodarczy dziś

WSTĘP

- Tło historyczne wielkopolskich doświadczeń _____2
- Rada Gospodarcza Strefy Wolnego Słowa a patriotyzm gospodarczy _____3

CZĘŚĆ I. PATRIOTYZM _____4

CZĘŚĆ II. PATRIOTYZM GOSPODARCZY _____ prezentacja nr 2

CZĘŚĆ III. POLSKI PRZEMYSŁ PRZYSZŁOŚCI _____ prezentacja nr 3

Tło historyczne wielkopolskich doświadczeń

- **„Z polskiego doświadczenia historycznego wiemy, a ta utrwalona wiedza przekłada się na codzienne postawy do dziś, w odmienionych warunkach, że zaufanie i lojalność wobec państwa może brutalnie zwrócić się przeciw obywatelowi. Ponieważ budżet Komisji Kolonizacyjnej pochodził z podatków płaconych przez wszystkich obywateli, w tym także Polaków, zmuszano ich w ten sposób do współfinansowania akcji wynaradawiania ziem polskich”** [Grzegorz Kucharczyk, rok 2016].
- **„Niemcy tylko bogacą się na polskim groszu, potem odchodzą i knują ustawy przeciwko Polakom. Za własne pieniądze fundują sobie Polacy wrogów”** [z przemówienia, rok 1911].
- **Po latach państwo nadal odbierane jest przez wielu jako niepotrzebne i nieprzyjazne, na przykład jako rabujące obywatela podatkami. Stąd potrzeba przywrócenia zaufania obywateli do państwa** (omówić relację państwo – obywatele).

Pytania wywoławcze

- **„Polska montownią i spichlerzem, czy silnym podmiotem przemysłowym?”**
- **„Podatki: rabunek i haracz czy sprawiedliwa danina społeczna?”**

Rada Gospodarcza Strefy Wolnego Słowa a patriotyzm gospodarczy

- **Skrótowe informacje ogólne**
- **Wybrane inicjatywy Rady**
 - ◇ **Definicje w gospodarce**
 - ◇ **Racjonalny Patriotyzm Gospodarczy**
 - ◇ **Polski Przemysł Przyszłości**

CZĘŚĆ I. PATRIOTYZM

[łac. < gr.], w znaczeniu ogólnym wszelkie umiłowanie ojczyzny jako miejsca swojego pochodzenia i/lub zamieszkania

Spis treści:

● Pojęcia bazowe _____	5
◇ kraj: terytorium vs ojczyzna _____	6
◇ naród / narodowość _____	7
◇ obywatele / Naród Polski _____	9
◇ państwo _____	10
◇ patriotyzm _____	11
● Podmioty i wykładnie patriotyzmu _____	13
● Wykładnie polskiego patriotyzmu w okresach historycznych _____	14
● Wybrane wykładnie pragmatyczne patriotyzmu	
◇ pozytywizm _____	15
◇ patriotyzm nowoczesny _____	16
◇ patriotyzm racjonalny _____	16
◇ patriotyzm gospodarczy _____	17

Pojęcia bazowe

Podmioty, posiadające mandat do tworzenia obowiązujących ogólnokrajowo* wykładni patriotyzmu:

- **naród**
- **obywatele**
- **państwo**

* **kraj:** dwa znaczenia

- **obszar państwa**
- **ojczyzna**

(obejmuje zasoby ludzkie, materialne i niematerialne)

kraj: obszar państwa

Terytorium, zamknięte granicami państwa – także nad i –pod wodą; również enklawy (bez terytoriów ambasad, pokładów statków)

kraj: ojczyzna (Polska)

W odniesieniu do danej zbiorowości, to przestrzeń, wyznaczona miejscem:

- urodzenia,
- zamieszkiwania przez istotną część życia,
- pochodzenia przodków bądź rodziny.

Uwagi:

- ◇ kryterium drugie a czasem nawet pierwsze są podważane w niektórych wykładniach innych,
- ◇ ojczyzna to wspólny atrybut określonej zbiorowości,
- ◇ przestrzeń ta obejmuje zasoby ludzkie, zasoby materialne i niematerialne,
- ◇ przestrzeń ta zawiera obszar kulturowy, społeczny, polityczny oraz gospodarczy. Obszary te są wzajemnie sprzężone.

naród / narodowość

- **zbiorowość, posiadająca określoną ojczyznę**
- **najogólniej, naród to wspólnota o podłożu etnicznym, gospodarczym, politycznym, społecznym i kulturowym wytworzona w procesie dziejowym, przejawiająca się w świadomości swych członków.**

naród / narodowość (c.d.)

W języku polskim słowo „narodowość” oznacza przynależność lub pochodzenie narodowościowe i etniczne, ale niekiedy używane jest także w znaczeniu obywatelstwo.

- **kryterium obiektywne** – wg określonych obiektywnie kryteriów; w prawie polskim obecnie nie stosowane
- **kryterium subiektywne** - w obecnym prawie polskim narodowość osoby określa się jedynie na podstawie jej deklaracji / autoidentyfikacji – wg tego kryterium sporządzane są przez GUS dane ludnościowe. Tzn. **każda osoba, która ma / otrzymała polskie obywatelstwo, może wg swojego uznania i bez deklarowania czegokolwiek innego określić swą narodowość.**

Wg spisu powszechnego z 2011, obywatele polscy zamieszkani w Polsce zadeklarowali się m.in. jako:

- Polacy - 97,09%
- Niemcy – 147 814 = 0,38%
- Rosjanie – 13 046 = 0,034%
- Żydzi – 7508 = 0,018%

38 mln Polaków jest zameldowanych w Polsce.

Dodatkowo, ok. 13-15 mln Polaków żyje poza granicami kraju.

obywatele / Naród Polski

wg obecnej Konstytucji RP obywatele polscy określani są jako „Naród Polski” - to w istocie bardziej nazwa własna, niż określenie osób o narodowości polskiej (Polaków).

Do sprawy tej odnosi się wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 19 września 2008 r., w którym **Trybunał wskazał, że pojęcie „Narodu Polskiego” jest zdefiniowane w preambule Konstytucji i zostało powiązane z posiadaniem obywatelstwa polskiego, a nie z przynależnością narodową.**

Obywatelstwo polskie można uzyskać:

- z mocy prawa (zasada prawa krwi, zasada prawa ziemi)
- przez nadanie obywatelstwa polskiego (każdemu, wg decyzji prezydenta)
- przez uznanie za obywatela polskiego (wg kryteriów, przez wojewodę)
- przez przywrócenie obywatelstwa polskiego (sprzed 1999 r.)

Obywatelstwa nie można urzędowo cofnąć / zabrać

Obywatelstwa można się jedynie własnowolnie zrzec

Uwaga: jakkolwiek liczba Polaków W USA to ok. 10 mln, to uczestnictwo w polskich wyborach jest rzędu 100 tys. (1%). Przyczyna główna: przepisy dotyczące uprawnień do głosowania Polonii, nie do końca konsyistentne z zasadami dotyczącymi obywatelstwa.

państwo

- **to organizacja polityczna. Sensem jego istnienia, osią jego zainteresowania jest rządzenie społeczeństwem. Jest organizacją globalną, rządzącą całym społeczeństwem;**
- **to organizacja przymusowa; ma monopol terytorialny na stanowienie i wykonywanie prawa. Normy prawne pochodzące od państwa mogą być w razie chęci aparatu państwowego wymuszone fizycznie. Państwo ma monopol na stosowanie przemocy w celu pozyskania środków na swoje finansowanie – w razie niepłacenia podatków państwo może użyć przemocy fizycznej aby wymusić ich zapłacenie;**
- **nie musi i często nie jest emanacją dążeń i potrzeb ani narodu, ani społeczeństwa. Przy braku realizacji obietnic wyborczych dotyczy to także państw demokratycznych.**

patriotyzm

- [łac. < gr.], w znaczeniu ogólnym wszelkie umiłowanie ojczyzny jako miejsca swojego pochodzenia i/lub zamieszkania;
- (łac. patria,-ae = ojczyzna, gr. patriotes) – postawa wobec ojczyzny, obejmująca:
 - szacunek,
 - umiłowanie,
 - oddanie,
 - chęć ponoszenia za nią ofiar,
 - pełną gotowość do jej obrony, w każdej chwili.

Postawa patriotyczna manifestuje się poprzez:

- przedkładanie celów ważnych dla ojczyzny nad osobiste,
- gotowość do pracy dla jej dobra,
- poświęcenie dla niej, w razie potrzeby, własnego zdrowia lub nawet życia,
- umiłowanie i pielęgnowanie narodowej tradycji, kultury czy języka,
- poczucie więzi społecznej, wspólnoty kulturowej oraz solidarności z własnym narodem i społecznością.

patriotyzm – uwagi podsumowujące

- **patriotyzm to określonego rodzaju stosunek do ojczyzny;**
- **z ojczyzny wywodzi się w sposób bezpośredni naród, a nie inne podmioty;**
- **naród jest podstawowym i najważniejszym podmiotem patriotyzmu;**
- **definicja patriotyzmu generalnie nie określa jego podmiotu;**
- **przestrzeń patriotyzmu, podobnie jak ojczyzny, zawiera obszar kulturowy, społeczny, polityczny, gospodarczy. Obszary te są wzajemnie sprzężone.**

Podmioty i wykładnie patriotyzmu

Twórcy wykładni ogólnokrajowych:

- **naród** - osoby o narodowości polskiej, Polacy, w tym także Polonia
- **obywatele** – oczekiwanie polskiego patriotyzmu od obywateli polskich, wywodzących się z innych ojczyzn jest co najmniej dyskusyjne, a w obszarze gospodarki w istocie niemożliwe.

Powyższe podmioty tworzą w sposób rozmyty często dość rozbieżne **wykładnie patriotyzmu**, z zasady w procesie historycznym. Odczyt tychże wykładni jest możliwy metodami statystycznymi, poprzez odpowiednie sondaże i analizy. **Wykładnie większościowe uznać należy za podstawowe.**

W sposób czynny, mniej lub bardziej wyrazisty **wykładnie patriotyzmu** są rozwijane i porządkowane na bazie **wykładni narodowych / obywatelskich** przez:

- **państwo** (I sektor) – państwowa wykładnia p. ma obiektywnie charakter ogólnokrajowy, podobnie jak nie zawsze tożsame z nią ww. większościowe wykładnie narodowe / obywatelskie.

Twórcy wykładni własnych / autorskich / lokalnych:

- **partie i ugrupowania polityczne**
- **organizacje pozarządowe** (III sektor) – fundacje i stowarzyszenia oraz niesformalizowany IV sektor, np. ruchy konsumenckie
- **osoby indywidualne** – pisarze, poeci, naukowcy - gł. historycy i socjologowie, encyklopedyści, eksperci, publicyści.

Wykładnie polskiego patriotyzmu w okresach historycznych

- **okres romantyzmu** (Mickiewicz, Słowacki...)
- **okres pozytywizmu** (po powstaniu styczniowym 1863).
- **okres neoromantyzmu (Młoda Polska)** – po kryzysie pozytywizmu;
- **okres międzywojenny (II RP)** – paradoksalnie mało wyrazisty
- **okres wojny**
- **okres socjalizmu (PRL)**
- **okres pookrągłostołowy (III RP)** – najczęstszą cechą wspólną są w różnym nasileniu i proporcjach wątki antykomunistyczne i prokościelne.

pozytywizm

Polski pozytywizm stawiał racjonalne rozumowanie ponad emocjami. Celem było uzyskanie suwerenności państwa polskiego. Polscy pozytywiści metodę podtrzymania polskiej tożsamości widzieli nie w powstaniach narodowych, ale pracy i **konstruktywnym patriotyzmie**.

Założenia:

1. **nowy wzór patriotyzmu** – zastąpienie walki pracą na rzecz ojczyzny;
2. **praca u podstaw** – pomoc warstw najwyższych warstwom najniższym;
3. **praca organiczna** – państwo to organizm, konieczna jest współpraca warstw;
4. **emancypacja kobiet** – danie kobietom szansy na samodzielne utrzymanie;
5. **asymilacja Żydów** – włączanie Żydów w obręb polskiego społeczeństwa;
6. **bogacenie się** – bogacić się nie dla siebie tylko dla wzmocnienia państwa;
7. **utrzymanie polskiej ziemi** w polskich rękach;
8. **potępienie argonautyzmu** – emigracja zarobkowa to zdrada narodowa.

Program pozytywistyczny zakończył się niepowodzeniem. Negatywne efekty programu pozytywistycznego w praktyce - por. „Lalka”, „Kroniki” Prusa, prace prof. Feliksa Konecznego.

W latach 1864-1914 ziemie polskie opuściło 4 327 000 Polaków, którzy zmuszeni byli udać się na emigrację w poszukiwaniu pracy i chleba. Ich majątność przechodziła w obce ręce (por. J. Topolski "Dzieje Polski," s. 532).

patriotyzm nowoczesny vs racjonalny

- **patriotyzm nowoczesny (państwowy)** – na bazie państwowego utylitaryzmu;
utylitaryzm – użyteczność; ważne jest tylko, czy daje on więcej efektów korzystnych czy szkodliwych [z punktu widzenia państwa]. W potocznym znaczeniu utylitaryzm to dążenie do osiągania celów praktycznych, materialnych.
- **patriotyzm racjonalny** – na bazie przesłanek racjonalnych;
racjonalizm - przewaga rozumu nad wiarą;
tworzenie, rozwijanie, akceptacja i preferowanie warunków i rozwiązań racjonalnie korzystnych dla kraju ojczystego - ojczyzny, a co za tym idzie bezpośrednio bądź pośrednio dla narodu / obywateli;

Uzupełnienie patriotyzmu racjonalnego, dokonane przez Radę Gospodarczą SWS:

- ◇ **racjonalizm krytyczny** - w zgodzie z Popperem, jako tradycja swobodnego dyskutowania teorii, mająca na celu ich modyfikację.
- ◇ **mierzalność** – warunek konieczny kontrolowanego wprowadzenia zmiany.

patriotyzm gospodarczy

- **to przypadek szczególny patriotyzmu, obejmujący sferę gospodarczą - w odróżnieniu od patriotyzmu postrzeganego całościowo, obejmującego sprzężony obszar kulturowy, społeczny, polityczny oraz gospodarczy**
- **nie jest bytem samym w sobie, oddzielnym znaczeniowo od pojęciowego rdzenia patriotyzmu**

Pytania i odpowiedzi dla części I – Patriotyzm

© Jan Parczewski
<http://www.radagospodarcza-sws.pl>